

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Данила Галицького
КАФЕДРА ПСИХІАТРІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ
Факультет післядипломної освіти

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Перший проректор з
науково-педагогічної роботи
доцент І.І. Солонинко

2023р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

циклу спеціалізації «Клінічна психологія»

Кількість навчальних годин: лекцій – 30, семінарські заняття – 150,
практичні заняття – 180, самостійна робота – 90
Разом – **450 год**
Кредити ECTS – 15

Обговорено та ухвалено на
методичному засіданні кафедри

Протокол № 6
від «14» _____ 2023р.

Завідувач кафедри
проф. О.О. Фільц

Затверджено
методичною комісією ФПДО

Протокол № 1
від «14» _____ 2023р.

Голова методичної комісії ФПДО,
доц. О.Є. Січкоріз

ПРОГРАМА ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ зі спеціальності КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

У цій програмі описано умови для присвоєння кваліфікації «клінічний психолог» спеціальності «Клінічна психологія», виконання яких необхідне у процесі проходження навчання. Послідовно наводяться освітні вимоги до осіб, які продовжують післядипломну освіту.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОПИС ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ

Клінічна психологія передбачає психологічну діагностику, консультування та корекцію, профілактику, а також наукові дослідження щодо психологічного супроводу осіб з психічними розладами, психосоматичними та соматичними захворюваннями. Згідно з сучасною біо-психо-соціальною моделлю, на яку спирається клінічна психологія, функціонування психіки та розвиток особистості тісно пов'язані з безпосереднім впливом біологічних факторів, суб'єктивних психічних переживань та соціальних вимог до адаптації та самореалізації особистості. Тому клінічна психологія, з одного боку, тісно переплетена з медичними дисциплінами, зокрема, й психіатрією, а з іншого боку, - з соціальними дисциплінами.

Вивчення клінічної психології вимагає гнучкого поєднання психологічних та окремих біологічних знань і, особливо, вміння застосовувати ці знання як у типових (стандартних), так і індивідуально значимих для кожного пацієнта ситуаціях.

Сучасна клінічна психологія передбачає оволодіння якомога ширшим спектром навичок та вмінь проведення диференційно-діагностичних, консультативних корекційних, реабілітаційних та профілактичних заходів щодо осіб, котрі страждають від психічних розладів та/або психологічних реакцій на соматичні захворювання.

МЕТА НАВЧАННЯ

Головною метою спеціалізації з клінічної психології є набуття здатності вирішувати складні прикладні та наукові задачі у сфері клінічної психології на основі здобутих знань та вмінь психодіагностичної, консультативної, психокорекційної роботи самостійно та під власну відповідальність. Базою такої здатності є формування наукових уявлень про природу психіки, особливості психологічного розвитку особистості, особливості функціонування осіб з розладами психічного здоров'я, психосоматичними та соматичними захворюваннями. Набуття цих здатностей традиційно пов'язане з навчанням за традиційними методами набуття знань та під супервізією.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ЯК ПРОФЕСІЇ

Клінічні психологи є психологами, а отже, фахівцями соціально-гуманітарної сфери, налаштованими передусім на психологічну допомогу особам, котра страждають від психічних розладів, психосоматичних та соматичних захворювань. При цьому вони повинні передбачати у своїх діагностичних міркуваннях та висновках як психічний, так і фізичний (соматичний) стан пацієнтів. Враховуючи вагомість соціальних факторів у перебігу та наслідках захворювань, у рамках міждисциплінарної допомоги, клінічний психолог бере на себе відповідальність не лише за психологічну діагностику, корекцію та консультування, але й – при потребі – за підтримку психічного здоров'я пацієнтів.

Клінічні психологи послідовно захищають особливо важливу для свого фаху медичну таємницю і у будь-яких конфліктних ситуаціях зобов'язуються з неухильністю дотримуватися етичних способів їх вирішення.

Враховуючи відсутність доказових знань про природу і закономірності перебігу переважної більшості психічних захворювань, а також невід'ємне суб'єктивне відношення до них з боку лікаря, особливо важливою для клінічного психолога є здатність аналізувати власні помилки у діагностиці та виборі тактики і стратегії психологічної допомоги. Такі помилки повинні слугувати вдосконаленню знань та навиків, що в клінічній психології традиційно здійснюється шляхом супервізії. Цей спосіб підвищення фахових знань та вмінь зменшує ризики небажаного ятрогенного впливу як на самих пацієнтів, так і на їхнє оточення.

Взаємодія з людьми та їхніми недугами вимагають дотримання прав людини при наданні психологічної допомоги з емпатичним ставленням до хворого і вміння співпрацювати з колегами – психіатрами, фахівцями інших медичних спеціальностей, психологами.

Зміст програми охоплює весь обсяг теоретичних знань, умінь і практичних навичок, необхідних клінічному психологу для надання кваліфікованої психологічної допомоги.

СТРУКТУРА ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ зі спеціальності «КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Кількість годин, з них:			С.Р	Разом, год	Кредити ECTS	Вид контролю
Аудиторних						
Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять				
30	150	180	90	450	15	іспит

Навчальний план ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ зі спеціальності «КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

	НАЗВА РОЗДІЛУ	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота	Всього, год
1	Основи клінічної психології (предметна область клінічної психології, питання етики)	2	10	12	6	30
2	Пропедевтика психіатрії	6	30	36	18	90
3	Основи психосоматики	2	10	12	6	30
4	Основи адиктології	2	10	12	6	30
5	Психологічні особливості досвіду захворювання пацієнтів з психічними, соматичними та психосоматичними захворюваннями (психологія пацієнта)	2	10	12	6	30
6	Діагностика в клінічній психології	4	20	24	12	60
7	Основи психологічного консультування та психологічної корекції в клінічній психології	4	16	24	12	56
8	Психологія екстремальних та кризових ситуацій	2	10	12	6	30
9	Медико-психологічні аспекти вмирання і смерті	2	10	12	6	30

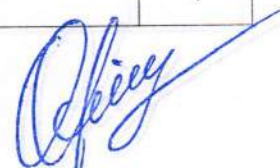
10	Суїцидологія	2	10	12	6	30
11	Клінічна психологія у роботі з дітьми та підлітками	2	10	12	6	30
12	Заключна атестація		4			4
	Разом	30	150	180	90	450

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ
циклу спеціалізації “Клінічна психологія”

№	Тема	год
1	Основи клінічної психології (предметна область клінічної психології, питання етики)	2
2	Пропедевтика психіатрії	6
3	Основи психосоматики	2
4	Основи адиктології	2
5	Психологічні особливості досвіду захворювання пацієнтів з психічними, соматичними та психосоматичними захворюваннями (психологія пацієнта)	2
6	Діагностика в клінічній психології	4
7	Основи психологічного консультування та психологічної корекції в клінічній психології	4
8	Психологія екстремальних та кризових ситуацій	2
9	Медико-психологічні аспекти вмирання і смерті	2
10	Суїцидологія	2
11	Клінічна психологія у роботі з дітьми та підлітками	2
	Разом	30

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРІВ
циклу спеціалізації “Клінічна психологія”

№	Тема	год
1	Основи клінічної психології (предметна область клінічної психології, питання етики)	10
1.1	Об'єкт та предмет вивчення клінічної психології	2
1.2	Методи дослідження та діагностики у клінічній психології	4
1.3	Етика в роботі клінічного психолога	4
2	Пропедевтика психіатрії	30
2.1	Основні поняття психопатології: симптом, синдром, нозологічна одиниця, класифікатори психічних розладів та захворювань	6
2.2	Клас органічних розладів психіки	4
2.3	Клас афективних розладів психіки	4

2.4	Клас розладів спектру шизофренії	6
2.5	Клас розладів особистості, реактивних та невротичних розладів	6
2.6	Клас дефіцитарних психопатологічних станів	4
3	Основи психосоматики	10
3.1	Поняття про психосоматику, предметна область психосоматичної медицини та клінічної психології	2
3.2	Основні психосоматичні захворювання та розлади	4
3.3	Клінічна психологічна діагностика, консультування та корекція у сфері психосоматичних розладів	4
4	Основи адиктології	10
4.1	Поняття про деліквентну поведінку, основні концепції залежної особистості	2
4.2	Класифікація видів залежностей	4
4.3	Клінічна психологічна діагностика, консультування та корекція у сфері адиктивних розладів	4
5	Психологічні особливості досвіду захворювання пацієнтів з психічними, соматичними та психосоматичними захворюваннями (психологія пацієнта)	10
5.1	Реакція на факт захворювання та діагноз: поняття про нозогенію, анозогнозію та гіпернозогнозію. Внутрішня картина хвороби	6
5.2	Психологічні реакції пацієнтів з важкими соматичними захворюваннями (онкологічними, кардіологічними, імунними, вірусними), досвід переживання оперативних втручань	4
6	Діагностика в клінічній психології	20
6.1	Загальний огляд діагностичних методів у клінічній психології	2
6.2	Клінічна психологічна діагностика когнітивної сфери	4
6.3	Клінічна психологічна діагностика афективної сфери	4
6.4	Клінічна психологічна діагностика мотиваційно-вольової сфери	4
6.5	Клінічна психологічна діагностика регуляції самооцінки та ідентичності	4
6.6	Клінічна психологічна діагностика особистісної сфери	2
7	Основи психологічного консультування та психологічної корекції в клінічній психології	16
7.1	Поняття про психологічне консультування та психологічну корекцію в галузі клінічної психології	6
7.2	Основні напрямки та методи психологічного консультування та психологічної корекції: психодинамічний напрямок, гештальт-напрямок, клієнт-центрований напрямок, напрямок екзистенційного аналізу та логотерапії, методи арт-терапії	10
8	Психологія екстремальних та кризових ситуацій	10
8.1	Типологія екстремальних та кризових ситуацій	2
8.2	Психологія поведінки людини в кризових, екстремальних та надзвичайних ситуаціях	4

8.3	Психологічна допомога в в кризових, екстремальних та надзвичайних ситуаціях	4
9	Медико-психологічні аспекти вмирання і смерті	10
9.1	Періодизація життєвого шляху людини. Екзистенційно-психологічні виміри життя та смерті	6
9.2	Психологічний супровід помираючих, психологічна корекція страху смерті	4
10	Суїцидологія	10
10.1	Суїцидологія як наука. Предмет та методи суїцидології	2
10.2	Психологічні та психопатологічні предиктори аутоагресивної поведінки	4
10.3	Корекція та профілактика аутоагресивної поведінки	4
11	Клінічна психологія у роботі з дітьми та підлітками	10
11.1	Особливості психічного розвитку в дитячому та підлітковому віці. Відхилення від нормотипового розвитку – причини, типологія, діагностика	4
11.2	Методи психологічної роботи з дітьми та підлітками	2
11.3	Етичні особливості надання психологічної допомоги дітям та підліткам	4
6.1	Заключна атестація	4
	Разом	150

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
циклу спеціалізації “Клінічна психологія”

№	Тема	год
1	Основи клінічної психології (предметна область клінічної психології, питання етики)	12
1.1	Об’єкт та предмет вивчення клінічної психології	4
1.2	Методи дослідження та діагностики у клінічній психології	4
1.3	Етика в роботі клінічного психолога	4
2	Пропедевтика психіатрії	36
2.1	Основні поняття психопатології: симптом, синдром, нозологічна одиниця, класифікатори психічних розладів та захворювань	6
2.2	Клас органічних розладів психіки	6
2.3	Клас афективних розладів психіки	6
2.4	Клас розладів спектру шизофренії	6
2.5	Клас розладів особистості, реактивних та невротичних розладів	6
2.6	Клас дефіцитарних психопатологічних станів	6
3	Основи психосоматики	12
3.1	Поняття про психосоматику, предметна область психосоматичної медицини та клінічної психології	4

Офіційно

3.2	Основні психосоматичні захворювання та розлади	4
3.3	Клінічна психологічна діагностика, консультування та корекція у сфері психосоматичних розладів	4
4	Основи адиктології	12
4.1	Поняття про деліквентну поведінку, основні концепції залежної особистості	4
4.2	Класифікація видів залежностей	4
4.3	Клінічна психологічна діагностика, консультування та корекція у сфері адиктивних розладів	4
5	Психологічні особливості досвіду захворювання пацієнтів з психічними, соматичними та психосоматичними захворюваннями (психологія пацієнта)	12
5.1	Реакція на факт захворювання та діагноз: поняття про нозогенію, анозогнозію та гіпернозогнозію. Внутрішня картина хвороби	6
5.2	Психологічні реакції пацієнтів з важкими соматичними захворюваннями (онкологічними, кардіологічними, імунними, вірусними), досвід переживання оперативних втручань	6
6	Діагностика в клінічній психології	24
6.1	Загальний огляд діагностичних методів у клінічній психології	4
6.2	Клінічна психологічна діагностика когнітивної сфери	4
6.3	Клінічна психологічна діагностика афективної сфери	4
6.4	Клінічна психологічна діагностика мотиваційно-вольової сфери	4
6.5	Клінічна психологічна діагностика регуляції самооцінки та ідентичності	4
6.6	Клінічна психологічна діагностика особистісної сфери	4
7	Основи психологічного консультування та психологічної корекції в клінічній психології	24
7.1	Поняття про психологічне консультування та психологічну корекцію в галузі клінічної психології	4
7.2	Основні напрямки та методи психологічного консультування та психологічної корекції: психодинамічний напрямок, гештальт-напрямок, клієнт-центрований напрямок, напрямок екзистенційного аналізу та логотерапії, методи арт-терапії	20
8	Психологія екстремальних та кризових ситуацій	12
8.1	Типологія екстремальних та кризових ситуацій	4
8.2	Психологія поведінки людини в кризових, екстремальних та надзвичайних ситуаціях	4
8.3	Психологічна допомога в кризових, екстремальних та надзвичайних ситуаціях	4
9	Медико-психологічні аспекти вмирання і смерті	12
9.1	Періодизація життєвого шляху людини. Екзистенційно-психологічні виміри життя та смерті	6
9.2	Психологічний супровід помираючих, психологічна корекція страху смерті	6
10	Суїцидологія	12

10.1	Суїцидологія як наука. Предмет та методи суїцидології	4
10.2	Психологічні та психопатологічні предиктори аутоагресивної поведінки	4
10.3	Корекція та профілактика аутоагресивної поведінки	4
11	Клінічна психологія у роботі з дітьми та підлітками	12
11.1	Особливості психічного розвитку в дитячому та підлітковому віці. Відхилення від нормотипового розвитку – причини, типологія, діагностика	4
11.2	Методи психологічної роботи з дітьми та підлітками	4
11.3	Етичні особливості надання психологічної допомоги дітям та підліткам	4
	Разом	180

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ циклу спеціалізації “Клінічна психологія”

№	Тема	год
1	Основи клінічної психології (предметна область клінічної психології, питання етики)	6
2	Пропедевтика психіатрії	18
3	Основи психосоматики	6
4	Основи адиктології	6
5	Психологічні особливості досвіду захворювання пацієнтів з психічними, соматичними та психосоматичними захворюваннями (психологія пацієнта)	6
6	Діагностика в клінічній психології	12
7	Основи психологічного консультування та психологічної корекції в клінічній психології	12
8	Психологія екстремальних та кризових ситуацій	6
9	Медико-психологічні аспекти вмирання і смерті	6
10	Суїцидологія	6
11	Клінічна психологія у роботі з дітьми та підлітками	6
	Разом	90

Офіційно

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
3. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги
4. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
5. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
6. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.
7. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
8. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
9. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, а також заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо.
10. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
11. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
12. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності клінічного психолога.
13. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Основна

1. Аршава І.Ф., Корнієнко В.В. Основи клінічної психології. Навчальний посібник.- Дн.,Свідлер, 2020-145с.
2. Медична психологія : в 2-х т. Т. 1. Загальна медична психологія / [Г. Я. Пилягіна, О. О. Хаустова, О. С. Чабан та ін.]; за ред. Г. Я. Пилягіної. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 288 с
3. Медична психологія: в 2-х т. Т. 2. Спеціальна медична психологія;/ за ред. Г.Я. Пилягіної. - Вінниця: Нова Книга, 2020. - 496 с.
4. Дитяча психіатрія: підручник /Г.М. Кожина, В.Д. Мішиєв, В.І. Коростій та ін.; за ред.: Г.М. Кожиної, В.Д. Мішієва. – К.: Медицина, 2014. – 375 с.
5. Жмуров В.А. Психопатология – М: Медицинская книга, Н.Новгород: изд-во НГМА,2002. – 668 с.
6. Закалик Г.М., Терлецька Ю.М. Патопсихологія: понятійно-термінологічний словник. – Львів, 2016. – 156 с.

7. Медична психологія / С.Д. Максименко, І.А. Коваль та ін.- К.: Слово, 2014. – 516 с.
8. Международная классификация болезней (10-й пересмотр). Классификация психических и поведенческих расстройств. Клинические описания и указания по диагностике / Под ред. Ю.Л.Нуллера, С.Ю. Циркина. – К.: Сфера, 2005. – 306 с.
9. Михайлов Б. В., Сердюк А. И., Федосеев В. А. Психотерапия в общесоматической медицине. – Харьков, 1999.
10. Практична психосоматика: депресія, 2- видання, доповнене Навчальний посібник за ред. О.С.Чабана, О.О.Хаустової, Бібліотека практикуючого лікаря, Медкнига, Київ, 2020. - 216 с.
11. Практична психосоматика: діагностичні шкали, 3 видання, виправлене і доповнене Навчальний посібник, за ред. Чабана О.С., Хаустової О.О., К., Видавничий дім “Медкнига”, 2021. - 200 с.
12. Психология смерти и умирания. Сост. К.С.Сельченко. – Минск, 1998.
13. Психотерапевтическая клиника. Хрестоматія / В. Н. Клинков [и др.]; под ред. О.С. Чабана, В.П. Самохвалова. - Тернопіль : Укрмедкн.; ТДМУ, 2015 - Т. 2 : Частная психотерапия. - 2015. - 448 с.

II. Додаткова

1. Блейхер В.М., Крук И.В. Патопсихологическая диагностика. - К., 1986;
2. Бурлачук Л.Ф., Грабская И.А., Кочарян А.С. Основы психотерапии. – К.: Ника-центр, 2001.
3. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. - Киев: Наукова думка, 1989.
4. Карманное руководство к МКБ-10: Классификация психических и поведенческих расстройств с глоссарием и исследовательскими диагностическими критериями (Под ред. Дж. Купера / Пер. с англ. Д. Полтавца.– К.: Сфера, 2000.– 464с.
5. Классификация психических и поведенческих расстройств с глоссарием и исследовательскими диагностическими критериями (ИДК) // Составитель и редактор Дж. Э. Купер. – Издательство «Сфера», Киев, 2000. – 441 с.
6. Оржеховська В.М. Методика позбавлення неповнолітніх наркогенних звичок: Методичний посібник. – К.:ІСДО, 1995
7. Практикум з підвищення стресостійкості та розширення адаптаційних можливостей організму. Практикум лікаря, за ред. О.С. Чабана, “ДокторМедіа-Груп”, К., 2017. - 150 с.
8. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної, (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. Реакція на важкий стрес та розлади адаптації. Посттравматичний стресовий розлад / Сайт МОЗ України, наказ МОЗ України 23.02.2016 № 121
9. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Депресія (легкий, помірний, тяжкий епізоди без соматичного синдрому, або з соматичним синдромом. Рекурентний депресивний розлад, дистимія)» / Сайт МОЗ України, наказ МОЗ України від 23 грудня 2014 року № 1003
10. Чабан О., Дорохіна А. Burnout синдром. Методичні рекомендації з виявлення, запобігання та корекції синдрому професійного вигорання Методичні рекомендації. К.: “Асіно Україна”, 2020. - 51 с.
11. Чабан О.С., Хаустова О.О., Сапон Д.М., Авраменко О.М. Хронічний біль в психосоматичній медицині. - К.: “LAT&K”, 2016, -117 с.